

сті, створення елементів розвиваючого середовища, індивідуально-диференційованого підходу до дитини і позитивного емоційного фону. Застосування комп'ютера можливо і необхідно. Воно сприяє підвищенню інтересу до навчання, його ефективності, всебічного розвитку дитини.

Одним з головних напрямків процесу інформатизації сучасного суспільства стає інформатизація освіти, що забезпечує широке впровадження в практику психолого-педагогічних розробок, спрямованих на інтенсифікацію процесу навчання, реалізацію ідей розвиваючого навчання, вдосконалення форм і методів організації навчального процесу, що забезпечують перехід від механічного засвоєння знань до оволодіння умінням самостійно здобувати нові знання. Застосування в освіті комп'ютерів і інформаційних технологій робить істотний вплив на зміст, методи і організацію навчально-виховного процесу.

Література

1. Алексєєв В.Д. Педагогічні проблеми вдосконалення навчального процесу на основі використання ЕОМ / В.Д. Алексєєв, Н.А. Давидов. М.: ВПА, 1988.
2. Андрєєв О.А. Педагогічна модель комп'ютерної мережі / Андрєєв О.А., Барабанцикієв А.В. // Педагогічна інформатика. – 1995. – № 2. – С. 75-78.
3. Андрєєв О.А. Сучасні телекомунікаційні системи в освіті / Андрєєв О.А., Меркулов В.П., Тараканов Г.В. // Педагогічна інформатика. – 1995. – № 1. – С. 55-63.
4. Андрєєв А.А. Засоби нових інформаційних технологій в освіті: систематизація та тенденції розвитку. М.: ВУ, 1995. – С. 43-48.
5. Абдєєв Р. Ф. Філософія інформаційної цивілізації. - М.: ВЛАДОС, 1994. – 125 с.
6. Бабанський Ю.К. Оптимізація навчально-виховного процесу. М.: 1982.
7. Беспалько В.П. Складові педагогічної технології. М., Педагогіка, 1989.

Кондратенко Р. В.

ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНА ПІДТРИМКА ДИТИНИ З ПСИХОФІЗИЧНИМИ ПОРУШЕННЯМИ В УМОВАХ ІНКЛЮЗИВНОЇ ОСВІТИ

У статті обґрунтовано проблему розвитку та виховання дітей з психофізичними порушеннями в умовах інклюзивної освіти. Розглянуто складові здійснення психолого-педагогічної підтримки даної категорії дітей.

Ключові слова: інклюзія, інтеграція, психолого-педагогічна підтримка, дошкільник з особливими потребами, психофізичні порушення.

Постановка проблеми. Перебування дитини з психофізичними вадами серед своїх однолітків у дошкільних навчальних закладах загального розвитку становить складну проблему на сучасному етапі забезпечення якісної дошкільної освіти. В Україні розвиток інклюзивної освіти регламентують нормативно-правові документи, серед яких: Закони України «Про дошкільну освіту», Положення про дошкільний навчальний заклад, наказ МОН України від 01.10.2010 № 912 «Про затвердження Концепції розвитку інклюзивного навчання», Лист МОН України від 26.07.2012 р. № 1/9-529 «Про організацію психологічного і соціального супроводу в умовах інклюзивного навчання», Порядок комплектування інклюзивних груп у дошкільних навчальних закладах від 06.02.2015 р. № 104/52, Інструктивно-методичні рекомендації МОН України від 12.10.2015 р. № 1/9-487 «Щодо організації діяльності інклюзивних груп у дошкільних

навчальних закладах». У зв'язку з цим постає питання, яким чином забезпечити інтеграцію та успішну соціалізацію дітей з порушеннями психофізичного розвитку в сучасні дошкільні навчальні заклади.

Аналіз основних досліджень з проблеми. Проблема освітньої інтеграції та інклюзії висвітлювалася у багатьох вітчизняних дослідженнях (Л. Будяк, О. Гаврилов, Р. Дименштейн, Т. Ілляшенко, А. Капська, А. Колупасева, М. Матвеева, С. Миронова, Н. Мирошніченко, А. Мудрик, Ю. Найда, Т. Сак, О. Таранченко, Н. Софій, Л. Шипіцина та ін.). Всі вони зазначають про необхідність інклюзивної освіти та підвищення фахового рівня педагогів щодо її впровадження в освітній процес.

Мета статті: розкриття особливостей здійснення психолого-педагогічної підтримки дітей з психофізичними порушеннями в умовах інклюзивної освіти.

Виклад основного матеріалу. Успішна інтеграція дітей з психофізичними порушеннями в соціум ДНЗ залежить від того, наскільки якісно та методично грамотно буде здійснюватися психолого-педагогічна підтримка усіма учасниками навчально-виховного процесу. Останнім часом, на думку вчених, надання ефективної психолого-педагогічної підтримки дошкільникам з особливими освітніми потребами набуває особливого значення. Взагалі, у наукових дослідженнях можемо зустріти різні терміни: «психолого-педагогічна підтримка», «педагогічна підтримка», «соціально-педагогічна підтримка», які є взаємопов'язаними.

О. Газманом було сформульоване власне визначення поняття педагогічної підтримки: він визначає її як певну педагогічну допомогу дітям, направлену на вирішення їхніх індивідуальних проблем у сферах спілкування, навчання, творчості, дозвілля, здоров'я. Він стверджував, що допомагати треба тим, що є в наявності, тобто педагог підтримує, розвиває особистість, самостійний рух дитини. Тому у своїх наукових працях визначає головне у педагогічній підтримці – саморозвиток дитини, який включає до власної структури самосвідомість, самовизначення, самостійність та самореалізацію [1].

Дослідники І. Зарецька і С. Чернер виділили три чинники, які впливають на ефективність реалізації педагогічної підтримки. Перший – особистісні, суб'єктивні установки вихователя. До них належать наступні:

- потреба педагога в особистісному саморозвитку; позитивне ціннісне ставлення до себе та до дитини; віра у позитивні потенційні можливості особистості;
- відкритість, емпатійність, готовність до діалогу, мотиваційна спрямованість на партнера; емоційна саморегуляція; установка на особистісну поведінку;
- усвідомлення особистісної відповідальності за життя дитини;
- позитивна спрямованість на певну педагогічну діяльність, на розвиток особистості вихованця, педагогічний такт, делікатність.

Другий чинник пов'язаний з певними вимогами до професійної діяльності вихователя:

- оволодіння професійними знаннями в галузі педагогіки та психології;
- знання педагогічних технологій, методів індивідуальної та групової роботи, розвивального, особистісно-орієнтованого, диференційованого навчання;
- оволодіння практичними навичками психології, спілкування, надання допомоги дитини у розвитку творчого потенціалу, особистісному зростанні;

- постійний аналіз та рефлексія власної професійної діяльності, самоаналіз, готовність до постійного підвищення особистісної кваліфікації.

Третій чинник пов'язаний із організацією професійного середовища, з організацією управління навчально-виховною системою. Це:

- наявність колективу однодумців;
- особистісно-орієнтований підхід до організації діяльності методичної служби дошкільного закладу;
- наявність рефлексивно-інноваційного середовища в ДНЗ, яке характеризується відкритістю, довірою, спільною діяльністю педагогів та дітей;
- спільне планування, проектування виховного процесу [3].

О.Рожкова розглядає процес психолого-педагогічної підтримки як сукупність тактик педагогічної діяльності, спрямованих на створення педагогом умов актуального і перспективного розвитку дитини і полягає у супроводі розвитку її здібностей у процесі виховання. Дослідниця вказує, що існує три напрями дослідження процесу психолого-педагогічної підтримки: 1) підтримка як виховання: створення умов, які впливають на успішний розвиток дитини; 2) підтримка як захист: забезпечує безпеку, інтереси і права у процесі особистісного, життєвого самовизначення; 3) підтримка як індивідуалізація: передбачає перманентну готовність педагога адекватно реагувати на запит дитини про взаємодію, ствердження особистості її спроможності [2].

Психолого-педагогічна підтримка дитини з особливими потребами можлива за умов розробки програм діагностики та розвитку дитини, підготовки фахівців до реалізації психолого-педагогічної підтримки за допомогою варіативного вибору тактик опіки, турботи, захисту, допомоги та супроводу, до контролю досягнень з наступним обговоренням результатів. В інструктивно-методичних рекомендаціях МОН України визначені основні завдання індивідуального супроводу дитини:

1. Збір інформації про особливості дитини, її інтереси, труднощі і обмеження, освітні потреби з метою визначення та реалізації належної підтримки, вжиття адекватних заходів, залучення додаткових фахівців.

2. Всебічне обговорення особливостей (труднощів) розвитку дитини з урахуванням інформації різних фахівців з метою визначення характеру та причин відхилень в розвитку та поведінці; прийняття консолідованого рішення про специфіку змісту освіти і навчання з урахуванням рекомендацій психолого-медико-педагогічної консультації.

3. З'ясування потенціалу розвитку дитини, актуалізація її позитивних особистісних якостей.

4. Розробка та реалізація Індивідуальної програми розвитку дитини.

5. Моніторинг динаміки загального психічного розвитку дитини, консультування і вирішення складних, конфліктних ситуацій.

6. Ведення документації (щоденник спостережень), що відображає актуальний розвиток дитини, динаміку її стану, рівень шкільної успішності; збір портфоліо.

Невід'ємною складовою процесу розроблення індивідуальної програми розвитку є оцінка динаміки розвитку дитини з особливими освітніми потребами, збирання відомостей про її успіхи (дитячі роботи, результати спостережень педагогів тощо) [4].

Дуже важливо, щоб дитина з психофізичними порушеннями погодилася на допомогу та підтримку педагога. Тому цінним в умовах інклюзивної освіти є:

- створення доброзичливої атмосфери перебування дітей з особливими потребами в освітньому середовищі ДНЗ;
- позитивне ставлення здорових дітей до однолітків, які мають фізичні та психічні вади, і адекватна їх соціальна поведінка;
- пошук оптимальних форм міждисциплінарної роботи (вихователя, практичного педагога, вчителя-дефектолога, фізичного реабілітолога та ін.) над індивідуальними маршрутами розвитку дітей з особливими потребами;
- дотримання між вихователем (асистентом вихователя) та дитиною з психофізичними вадами партнерських стосунків, заснованих на повазі, довірі, доброзичливості, співробітництві тощо.

Висновки. Отже, інклюзія допомагає дітям з психофізичними порушеннями повноцінно розвиватися та виховуватися в освітньому середовищі дошкільного навчального закладу. У свою чергу, педагогам, які організують навчально-виховний процес, потрібно особливу увагу приділяти психолого-педагогічній підтримці даної категорії дітей.

Література

1. Газман О.С. Воспитание и педагогическая поддержка детей / О.С. Газман // Начальное образование. – 1998. – № 6. – С. 108-111.
2. Рожкова О. А. Психолого-педагогическая поддержка младшего школьника в начальной школе / О. А. Рожкова // Педагогика : традиции и инновации: материалы IV междунар. науч. конф. (г. Челябинск, декабрь 2013 г.). – Челябинск: Два комсомольца, 2013. – С. 6-7.
3. Чернер С. П. Педагогическая поддержка детей и школьников / С. П. Чернер, И.И. Зарицкая // Школа. – 2000. – № 3. – С. 3-5.
4. Щодо організації діяльності інклюзивних груп у дошкільних навчальних закладах : Інструктивно-методичні рекомендації МОН України від 12.10.2015 р. № 1/9-487 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: osvita.ua/legislation/doshkikina

Харченко Г. О.

ВИКОРИСТАННЯ МУЗИЧНО-ДИДАКТИЧНИХ ІГОР У РОБОТІ З ДІТЬМИ СТАРШОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ ІЗ НЕВРОТИЧНОЮ ФОРМОЮ ЗАЙКАННЯ

У статті розглянуто основні аспекти та особливості використання музично-дидактичних ігор у роботі з дітьми старшого дошкільного віку із невротичною формою зайкання.

Ключові слова: зайкання, невротична форма зайкання, музично-дидактична гра.

Постановка проблеми. У Базовому компоненті дошкільної освіти зазначено, що важливим завданням підготовки дитини до майбутнього життя є естетичне виховання та всебічний розвиток особистості, формування її духовних смаків, ідеалів та розвиток творчих здібностей. Естетичне виховання дітей на сьогодні є одним з актуальних завдань педагогічної науки [1, с. 9].

Аналіз наукової літератури дає підстави стверджувати, що останнім часом значно підвищився інтерес вітчизняних і зарубіжних учених щодо питань естетичного виховання дітей. Різноманітні аспекти процесу естетичного виховання відображені в працях філософів, педагогів, психологів, мистецтвознавців. Різним аспектам проблеми естетичного виховання дітей присвячені педагогічні праці З.Борисової, В.Ворожбит, Т.Грищенко, Л.Жербіної, І.Зарудної, А.Калениченко, О.Котикової, Є.Марченка, О.Овчарук, А.Омельченко, Т.Тюльпи, О.Федорової [3; 4].